

I E G U L D Ī J U M S T A V Ā N Ā K O T N Ē

Bezglutēna diētas nodrošināšana bērniem ar celiakiju vispārizglītojošo skolu un pirmsskolas izglītības iestādēs

KVANTITATĪVAIS PĒTĪJUMS

2013.gada maijs

I E G U L D Ī J U M S T A V Ā N Ā K O T N Ē

92,07% no Projekta **“Biedrības “Dzīve bez glutēna” kapacitātes stiprināšana ar celiakiju slimo bērnu interešu aizstāvības procesos”** finansē Eiropas Savienība ar Eiropas Sociālā fonda starpniecību. Apakšaktivitāti administrē Valsts kanceleja sadarbībā ar Sabiedrības integrācijas fondu.

Pētījums **«Bezglutēna diētas nodrošināšana bērniem ar celiakiju vispārizglītojošo skolu un pirmskolas izglītības iestādēs»** ir veikts un tā rezultātu atskaite ir veidota ar Eiropas Savienības Eiropas Sociālā fonda finansiālu atbalstu. Par pētījuma atskaites saturu atbild SIA "Latvijas Fakti" un biedrība "Dzīve bez glutēna".

SATURS

1. Metodoloģiskā informācija.
2. Bērni ar celiakijas diagnozi Latvijas izglītības iestādēs.
3. Informācijas sniegšana par bezglutēna diētas nepieciešamību no bērnu vecāku puses.
4. Bezglutēna ēdināšanas nodrošināšana bērniem ar celiakijas diagnozi.
5. Bezglutēna ēdināšanas nodrošināšanas iniciatori.
6. Bezglutēna ēdienu ēdienkartes esamība izglītības iestāžu ēdnīcās.
7. Bezglutēna produktu iegāde.
8. Drošības noteikumu ievērošana bezglutēna ēdienu gatavošanā izglītības iestāžu virtuvēs.
9. Bērnu ar celiakijas diagnozi ēdināšanas kārtība izglītības iestāžu ēdnīcās.
10. Nepieciešamās izmaiņas esošajā bezglutēna ēdināšanas sistēmā.
11. Izglītības iestāžu mācību personāla informētība par situācijām, kurās bērni ar celiakiju nedrīkst piedalīties.
12. Nepieciešamais atbalsts izglītības iestādēm, lai atvieglotu rūpes par bērniem ar celiakijas diagnozi.
13. Izpratne par celiakiju izglītības iestādēs, kurās nav bērnu ar celiakijas diagnozi.
14. Bezglutēna ēdināšanas nodrošināšanas iespējas izglītības iestādēs, kurās nav bērnu ar celiakijas diagnozi.

1. Metodoloģiskā informācija

<u>IZLASE:</u>	222 vispārizglītojošās skolas un pirmsskolas izglītības iestādes visā Latvijā.
<u>METODE:</u>	Telefonintervijas.
<u>INTERVĒŠANAS LAIKS:</u>	16.05.2013. – 27.05.2013.

IZLASES SADALĪJUMS		
<u>Izglītības iestāde</u>		
Skola	163	73,4%
Bērnudārzs	59	26,6%
<u>Vieta</u>		
Rīga	80	36,0%
Citur Latvijā	142	64,0%
<u>Respondents</u>		
Direktors	73	32,9%
Direktora vietnieks/ saimniecības pārzinis/ lietvedis	26	11,7%
Medmāsa/ ārsts	118	53,2%
Ar ēdināšanu saistīts darbinieks	5	2,3%

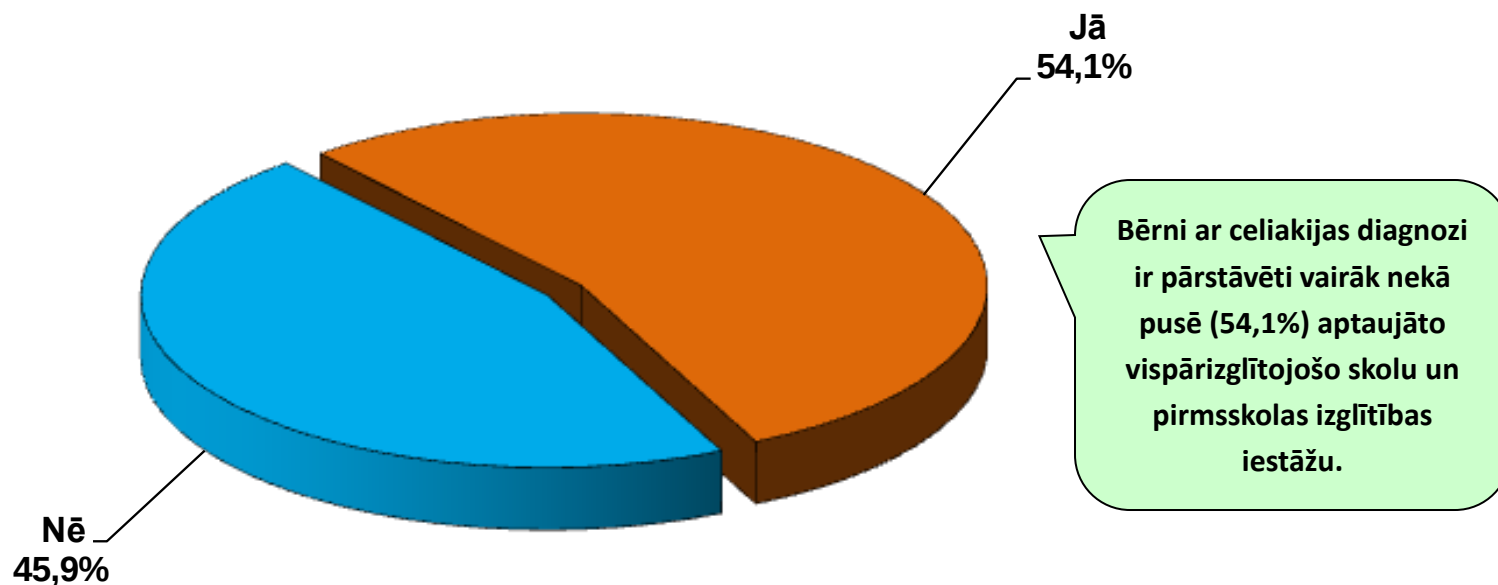

2. Bērni ar celiakijas diagnozi Latvijas izglītības iestādēs

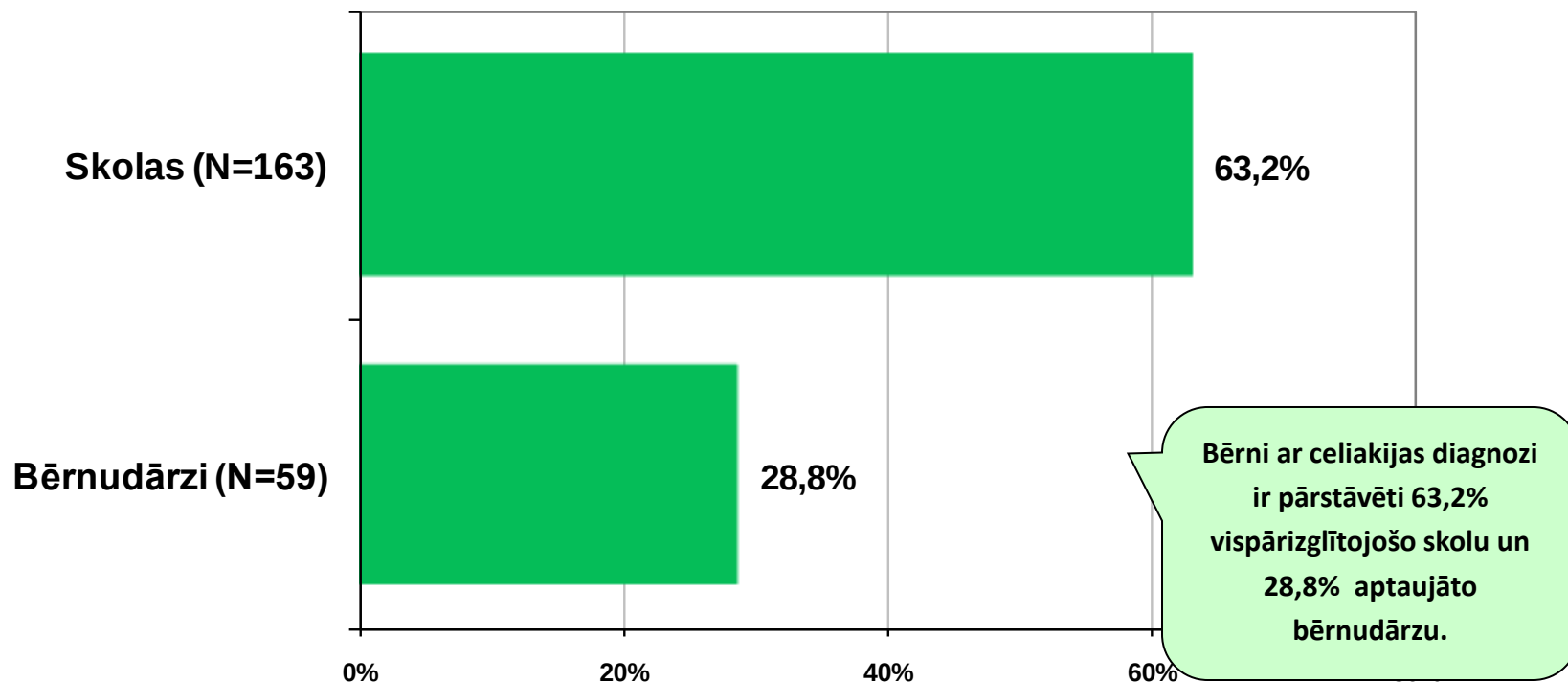

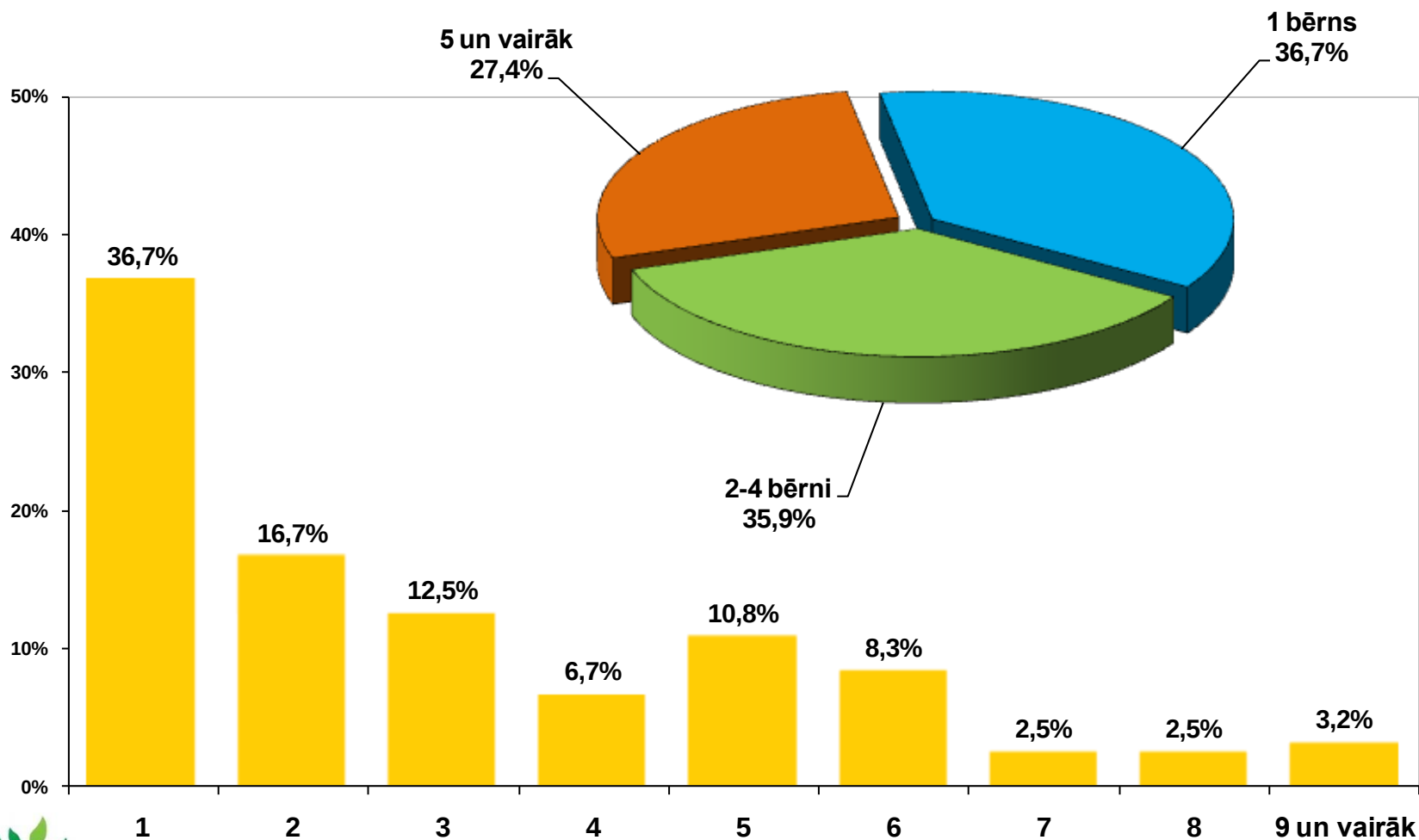
Vai Jūsu skolā (bērnudārzā) mācās bērni ar diagnozi celiakija?

(Visi aptaujas dalībnieki; N=222)

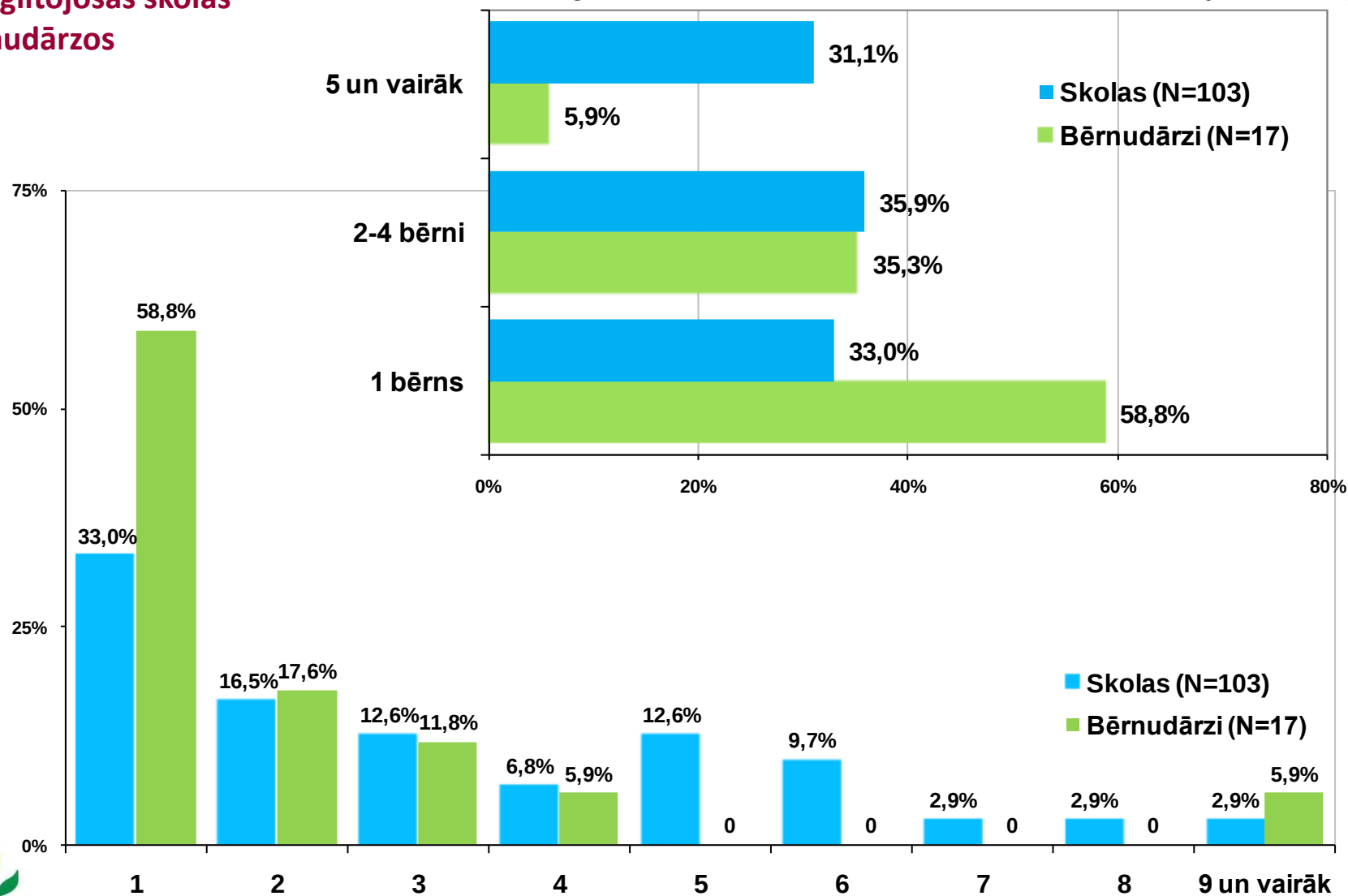
Mācās bērni ar diagnozi celiakija (Visi aptaujas dalībnieki; N=222)

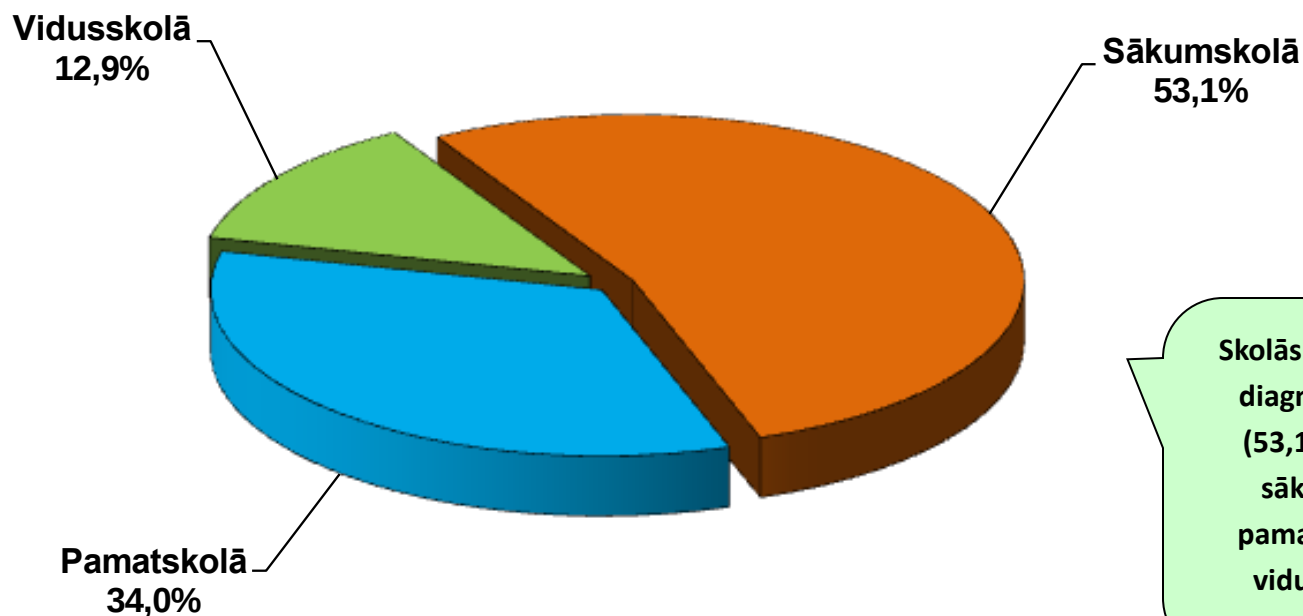

**Bērnu ar celiakijas
diagnozi skaits
vispārizglītojošās skolās
un bērnudārzos**

**Cik bērnu ir Jūsu skolā (bērnudārzā) ar diagnozi
celiakija?**
(Izglītības iestādes, kurās mācās bērni ar celiakiju; N=120)

Cik no viņiem mācās ... ?
(Skolas, kurās mācās bērni ar celiakiju; N=103)

Skolās bērni ar celiakijas diagnozi, galvenokārt (53,1%), ir pārstāvēti sākumskolā, retāk pamatskolā (34%) un vidusskolā (12,9%).

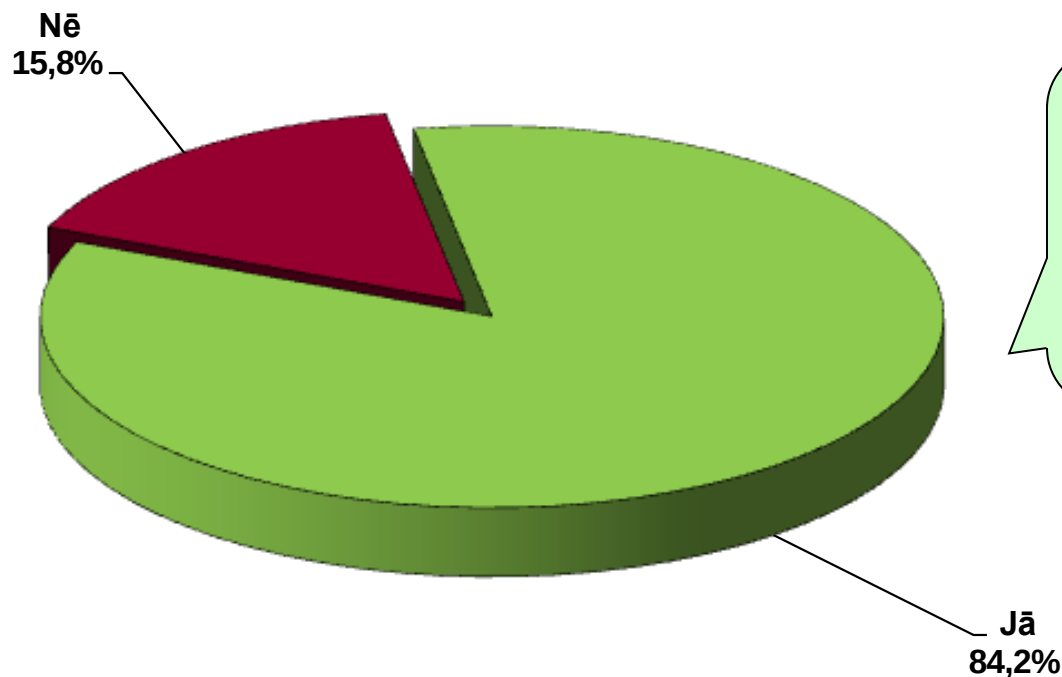

3. Informācijas sniegšana par bezglutēna diētas nepieciešamību no bērnu vecāku puses

Vai bērnu vecāki informēja skolu (bērnudārzu) par speciālo diētu?

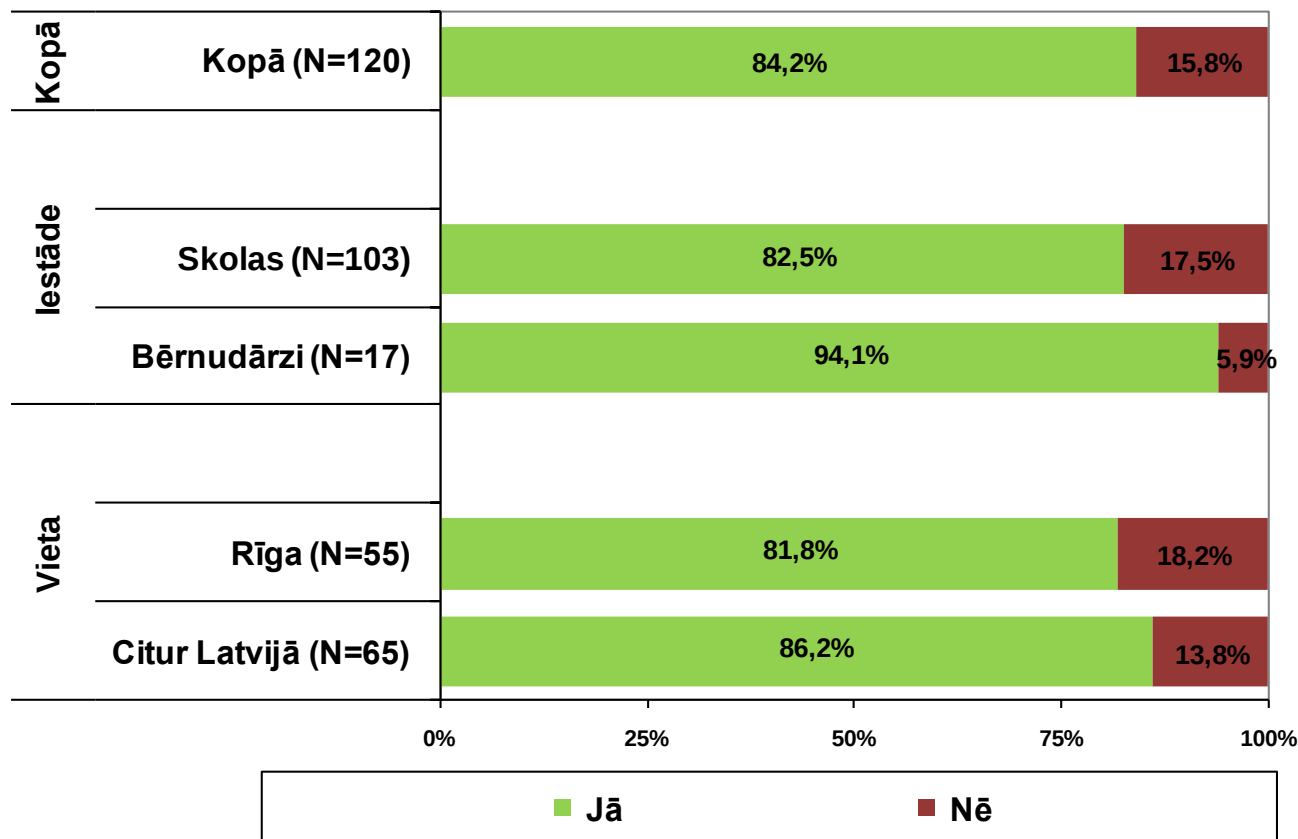
(Izglītības iestādes, kurās mācās bērni ar celiakiju; N=120)

Dominējošā daļa (84,2%) bērnu ar celiakijas diagnozi vecāki informēja izglītības iestādi par speciālās bezglutēna diētas nepieciešamību.

**Vai bērnu vecāki informēja skolu (bērnudārzu) par
speciālo diētu?**
(Izglītības iestādes, kurās mācās bērni ar celiakiju; N=120)

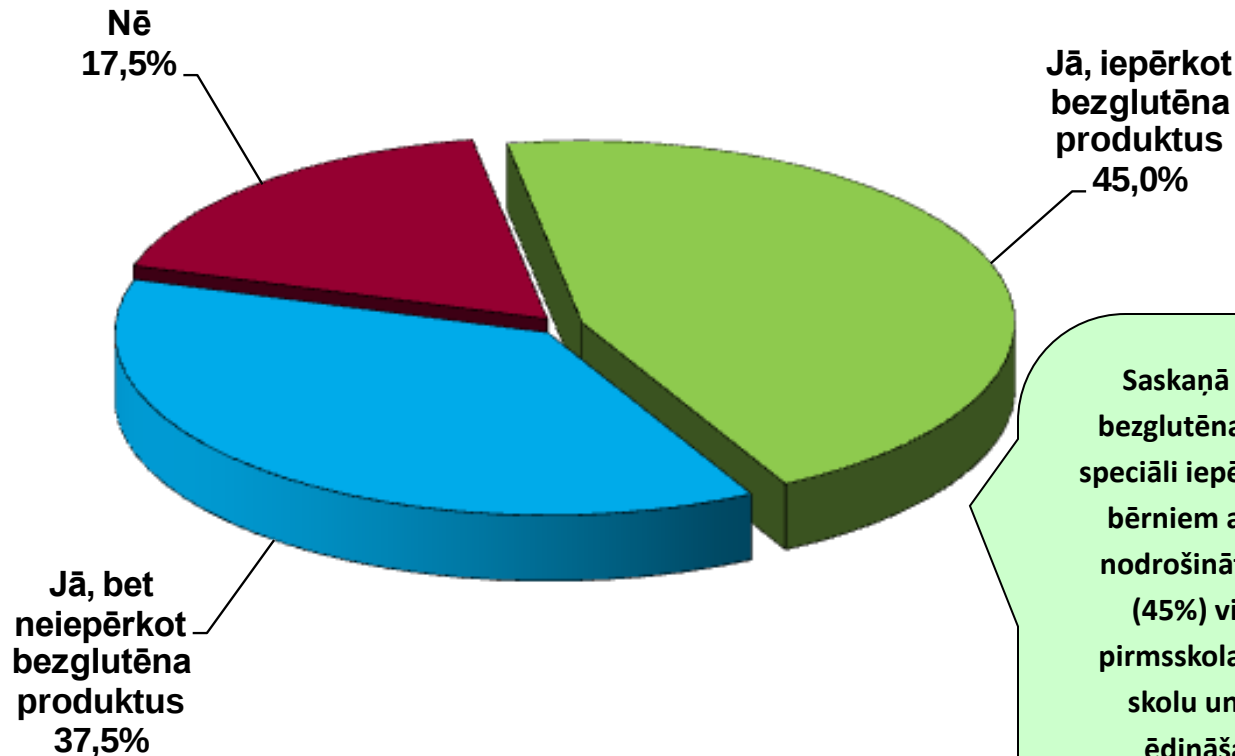
Nav vērojamas būtiskas rezultātu atšķirības dažādās pētījuma apakšizlasēs. Visās grupās vairāk nekā 80% gadījumu vecāki ir informējuši izglītības iestādes par speciālās bezglutēna diētas nepieciešamību bērnam.

4. Bezglutēna ēdināšanas nodrošināšana bērniem ar celiakijas diagnozi

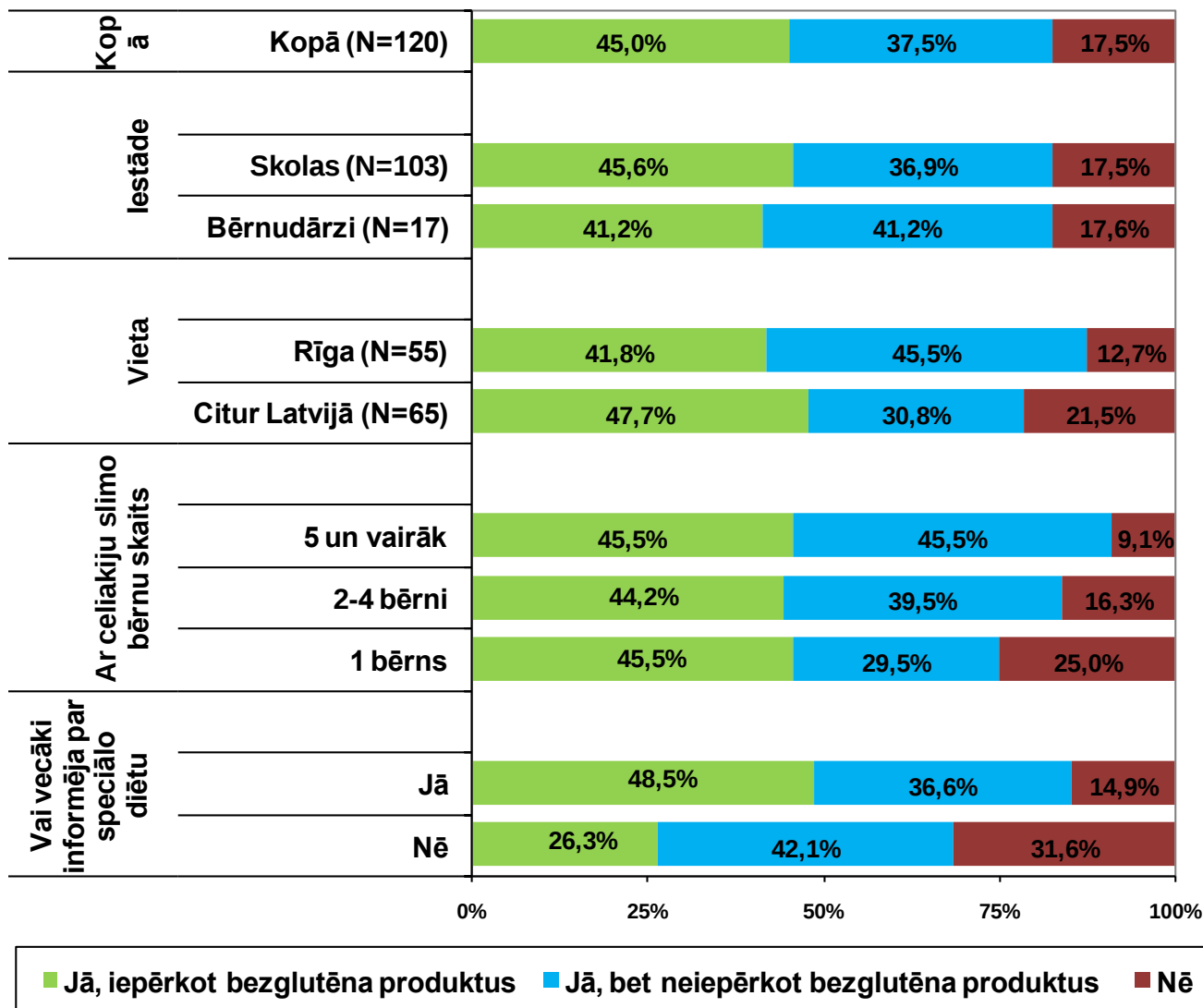
**Vai ēdināšanas firma, ar kuru skolai ir līgums,
nodrošina bezglutēna ēdienus šiem bērniem?**
(Izglītības iestādes, kurās mācās bērni ar celiakiju; N=120)

Saskaņā ar pētījuma rezultātiem, bezglutēna ēdināšana pilnā apmērā, speciāli iepērkot bezglutēna produktus bērniem ar celiakijas diagnozi, tiek nodrošināta nedaudz mazāk kā pusē (45%) vispārīzglītojošo skolu un pirmsskolas izglītības iestāžu. 37,5% skolu un bērnudārzu bezglutēna ēdināšanu cenšas nodrošināt, izmantojot iestādes ēdnīcā pieejamos produktus, bet neiepērkot speciālos bezglutēna produktus. 17,5% aptaujāto izglītības iestāžu atzina, ka nenodrošina īpašu bezglutēna ēdināšanu bērniem ar celiakijas diagnozi.

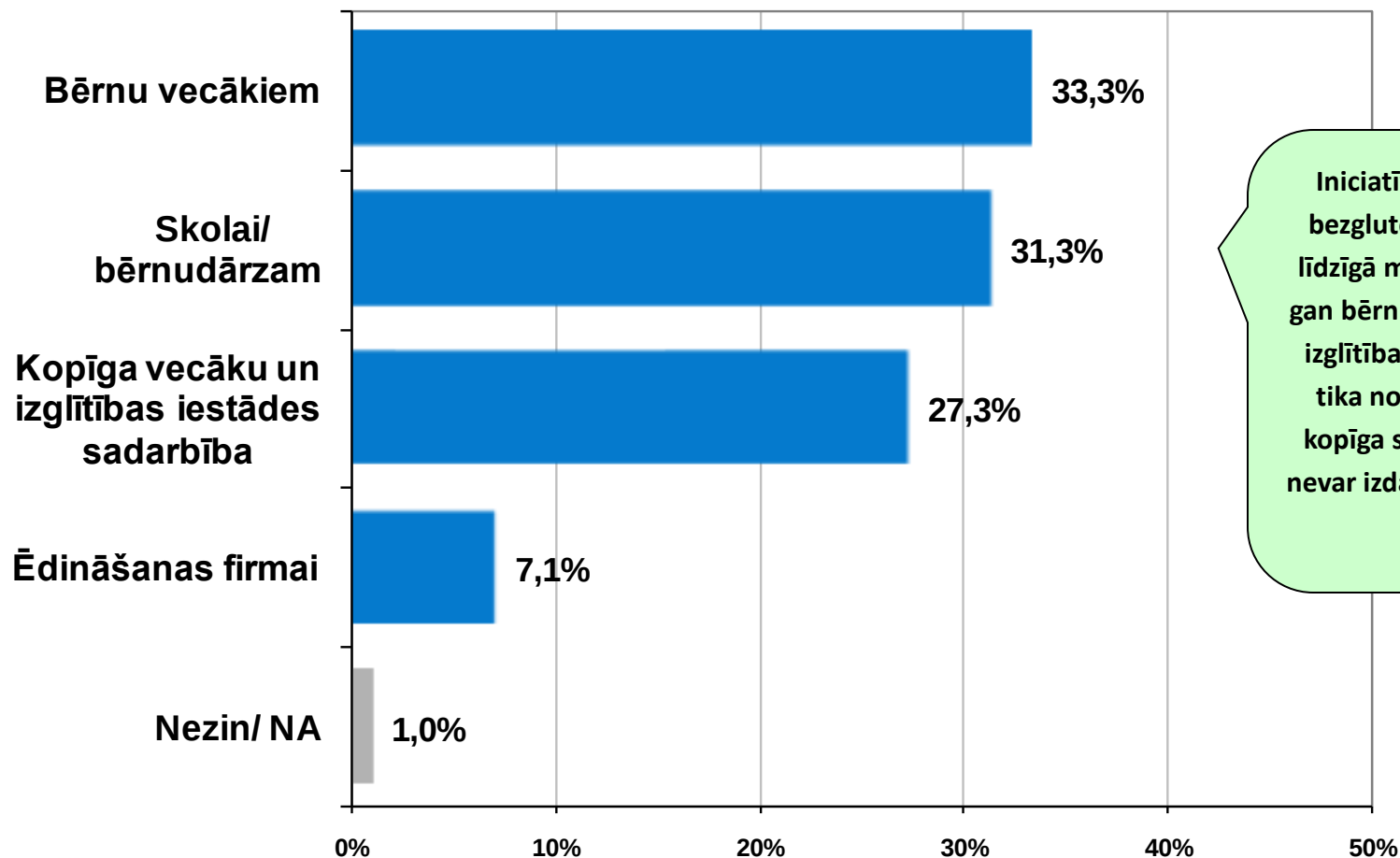
**Vai ēdināšanas firma, ar kuru skolai ir līgums,
nodrošina bezglutēna ēdienus šiem bērniem?**
(Izglītības iestādes, kurās mācās bērni ar celiakiju; N=120)

5. Bezglutēna ēdināšanas nodrošināšanas iniciatori

Kam pieder iniciatīva nodrošināt bezglutēna ēdināšanu? (Izglītības iestādes, kurās tiek nodrošināta bezglutēna ēdināšana; N=99)

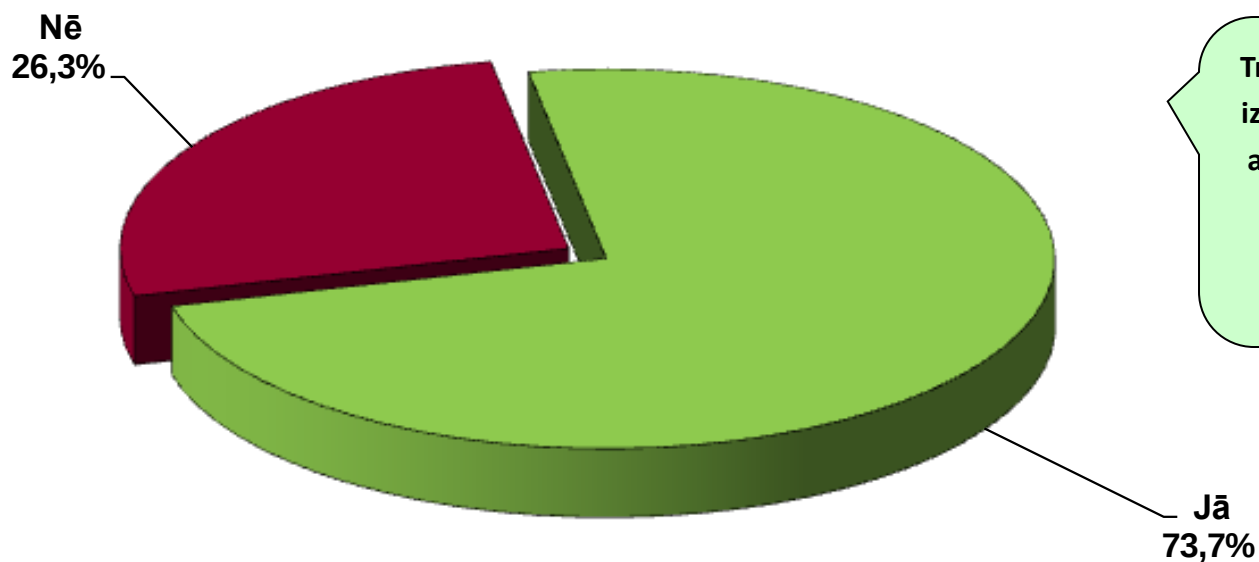
Iniciatīvu nodrošināt bezglutēna ēdināšanu līdzīgā mērā ir izrādījuši gan bērnu vecāki, gan arī izglītības iestāde. Bieži tika norādīts, ka tā ir kopīga sadarbība, kurā nevar izdalīt kādu vadošo lomu.

6. Bezglutēna ēdienu ēdienkartes esamība izglītības iestāžu ēdnīcās

**Vai ēdināšanas firma/ vai iestādes medmāsa sastāda
bezglutēna ēdienu ēdienkarti bērniem ar celiakiju?**
(Izglītības iestādes, kurās tiek nodrošināta bezglutēna
ēdināšana; N=99)

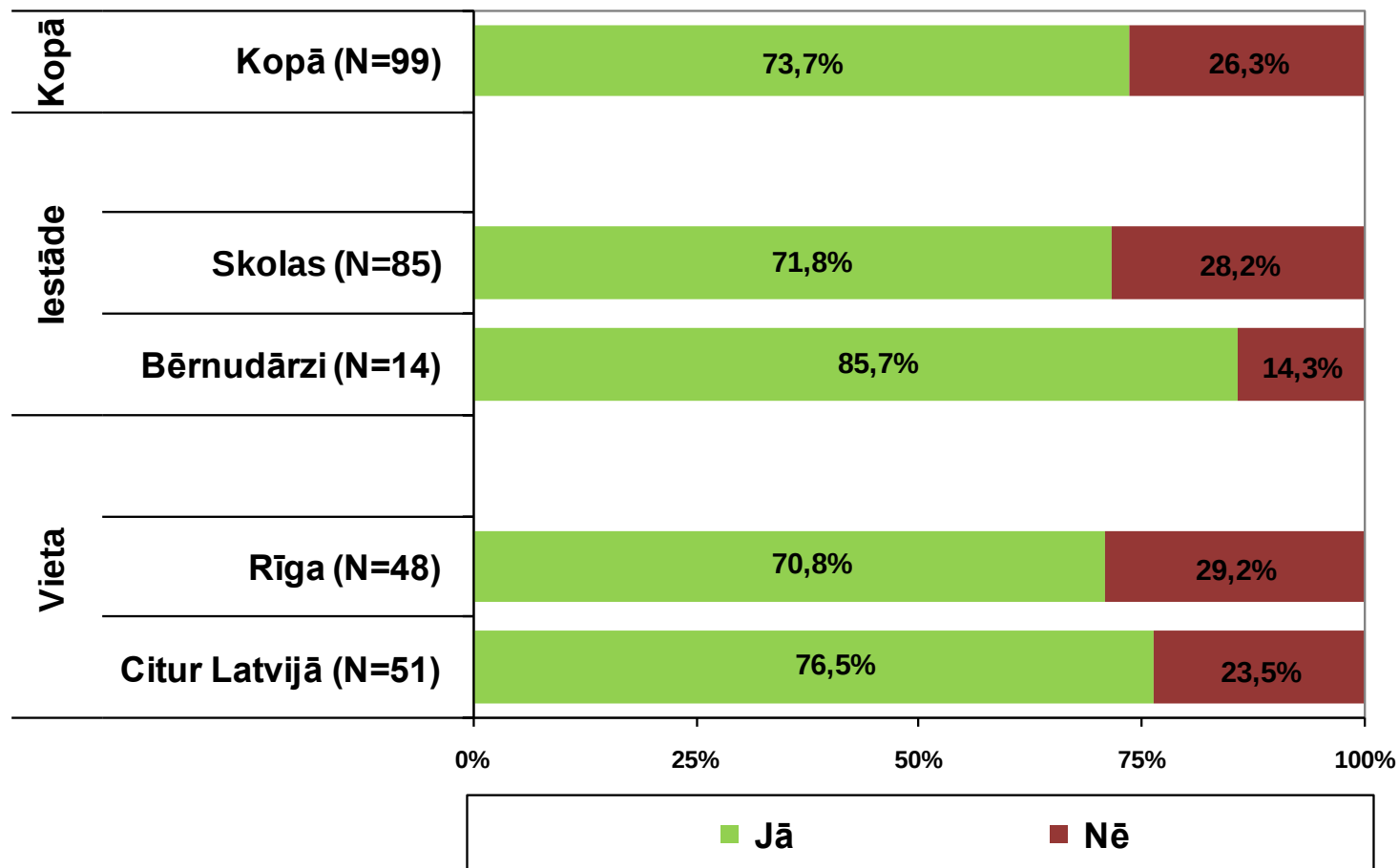

Trīs ceturtdaļās aptaujāto
izglītības iestāžu bērniem
ar celiakiju tiek gatavota
bezglutēna ēdienu
ēdienkarte.

Vai šī firma/ vai iestādes medmāsa sastāda bezglutēna ēdienu ēdienkarti šiem bērniem?

(Izglītības iestādes, kurās tiek nodrošināta bezglutēna ēdināšana; N=99)

7. Bezglutēna produktu iegāde

Vai ēdināšanas firma nodrošina bezglutēna produktus, iepērkot tos, vai bērna vecāki paši atnes nepieciešamos produktus?

(Izglītības iestādes, kurās mācās bērni ar celiakiju; N=120)

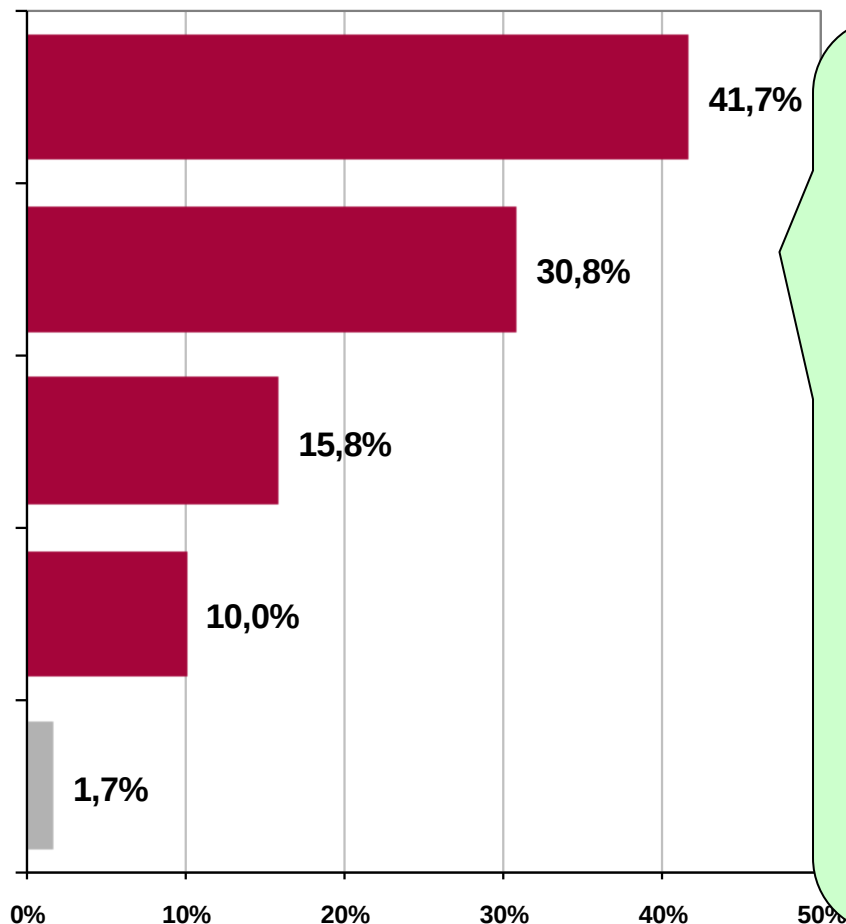
Speciālos bezglutēna produktus neiepērk, ēdināšanu nodrošina no iestādes rīcībā esošajiem produktiem

Ēdināšanas firma/ skola/ bērnudārzs nodrošina bezglutēna produktus

Bērnu vecāki paši atnes nepieciešamos produktus

Daļēji produktus nodrošina iestāde, daļēji - vecāki

Nezin/ NA

41,7% izglītības iestāžu speciālos bezglutēna produktus neiepērk, ēdināšanu nodrošinot no iestādes rīcībā esošajiem produktiem. Visbiežāk (30,8%) bezglutēna produktus nodrošina izglītības iestāde vai ēdināšanas firma. 15,8% izglītības iestāžu nepieciešamos bezglutēna produktus sarūpē bērnu vecāki. Daļā izglītības iestāžu vērojams arī jaukts variants – daļēji bezglutēna produktus nodrošina iestāde, daļēji – bērnu vecāki.

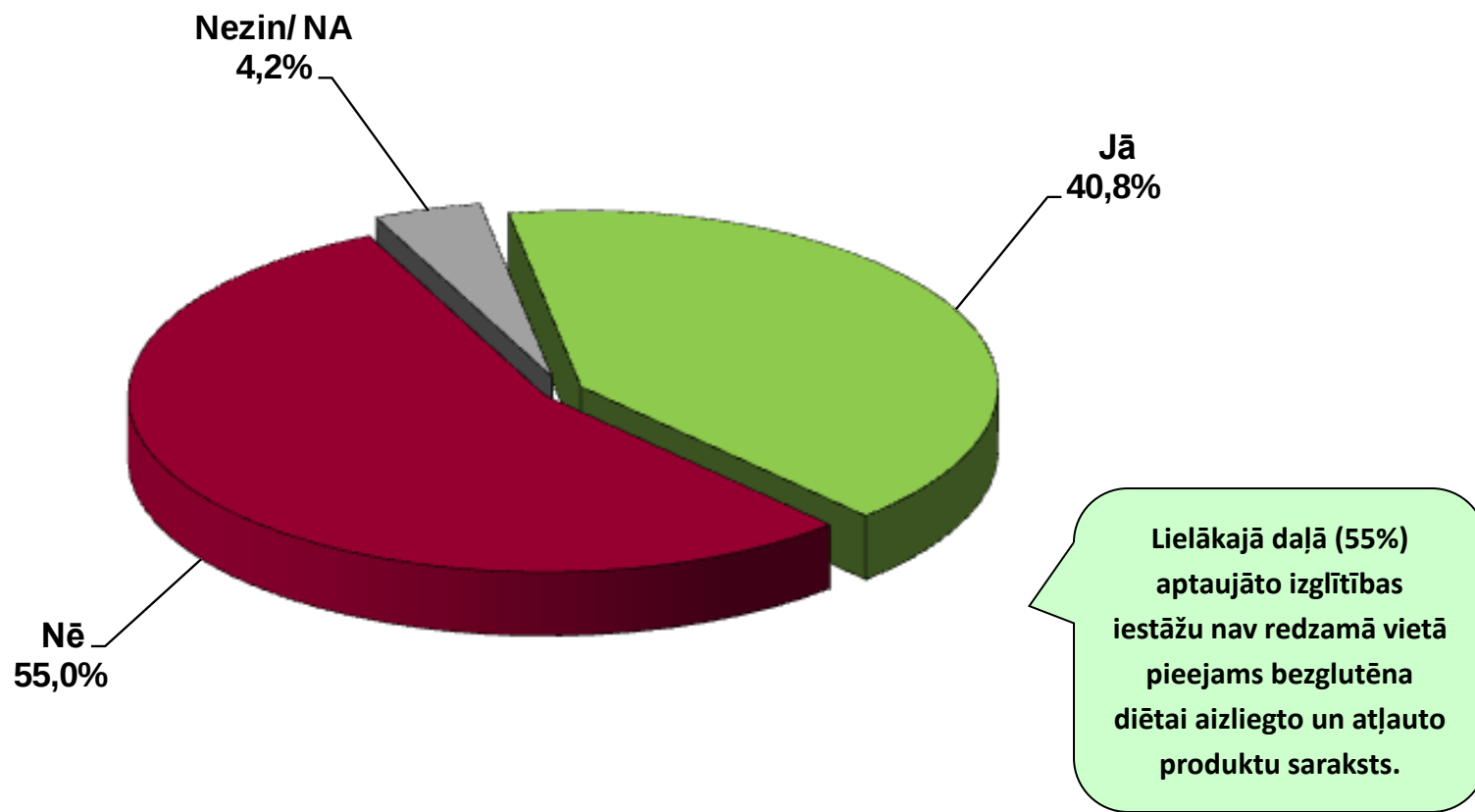

*8. Drošības noteikumu ievērošana
bezglutēna ēdienu gatavošanā
izglītības iestāžu virtuvēs*

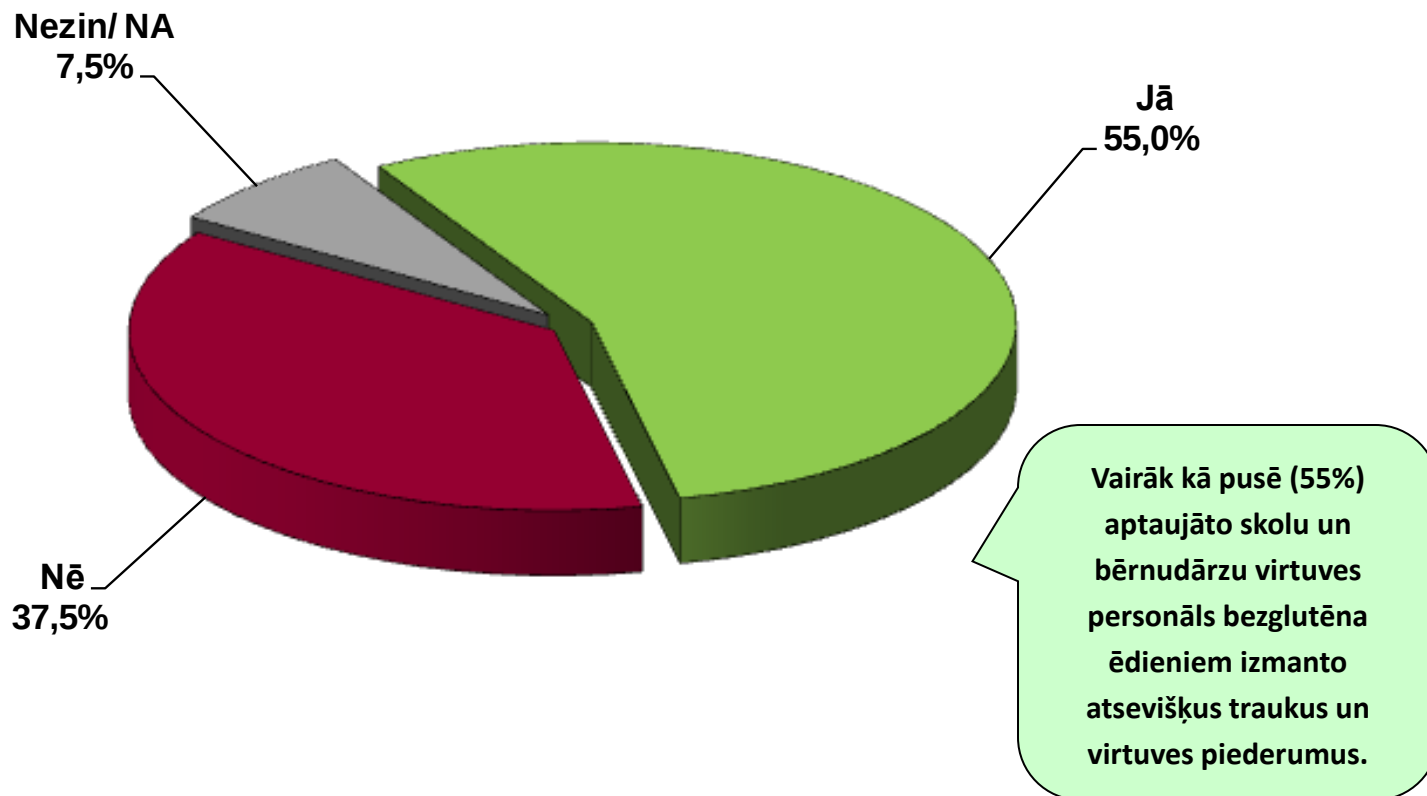

Vai virtuvē redzamā vietā ir pieejams aizliegto un atļauto produktu saraksts?

(Izglītības iestādes, kurās mācās bērni ar celiakiju; N=120)

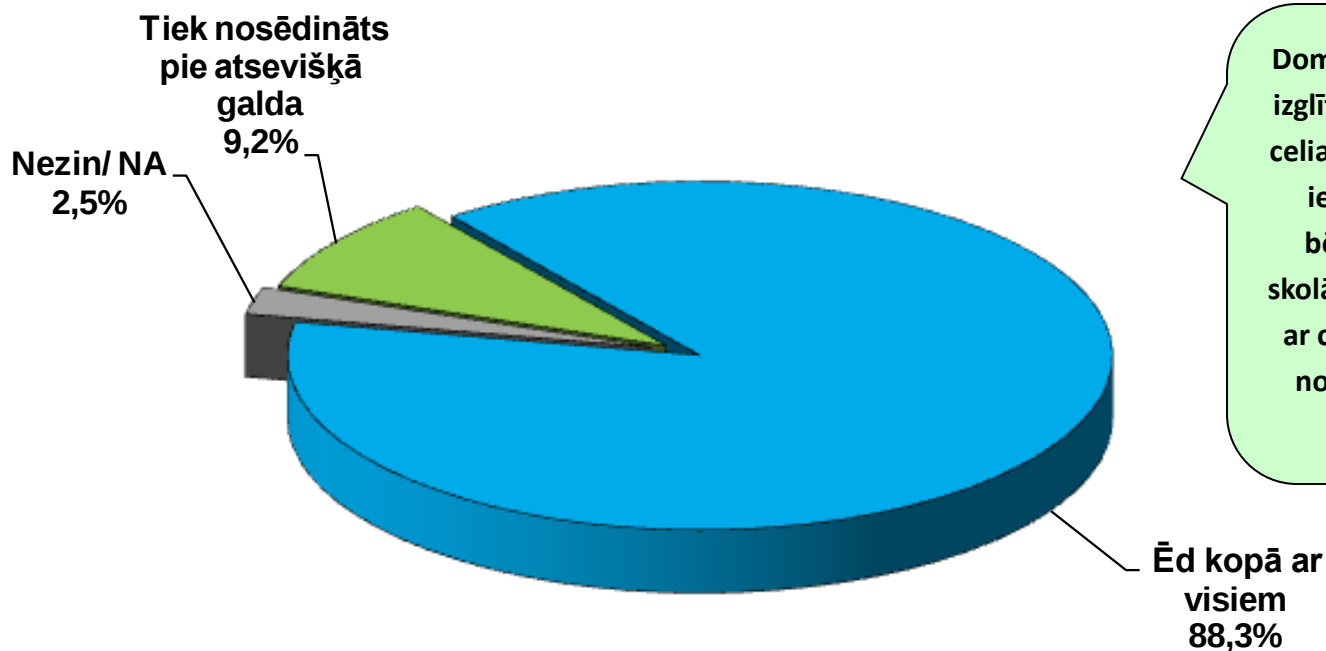
**Vai virtuves personāls bezglutēna ēdieniem izmanto
atsevišķus traukus un rīkus?**
(Izglītības iestādes, kurās mācās bērni ar celiakiju; N=120)

*9. Bērnu ar celiakijas diagnozi
ēdināšanas kārtība izglītības iestāžu
ēdnīcās*

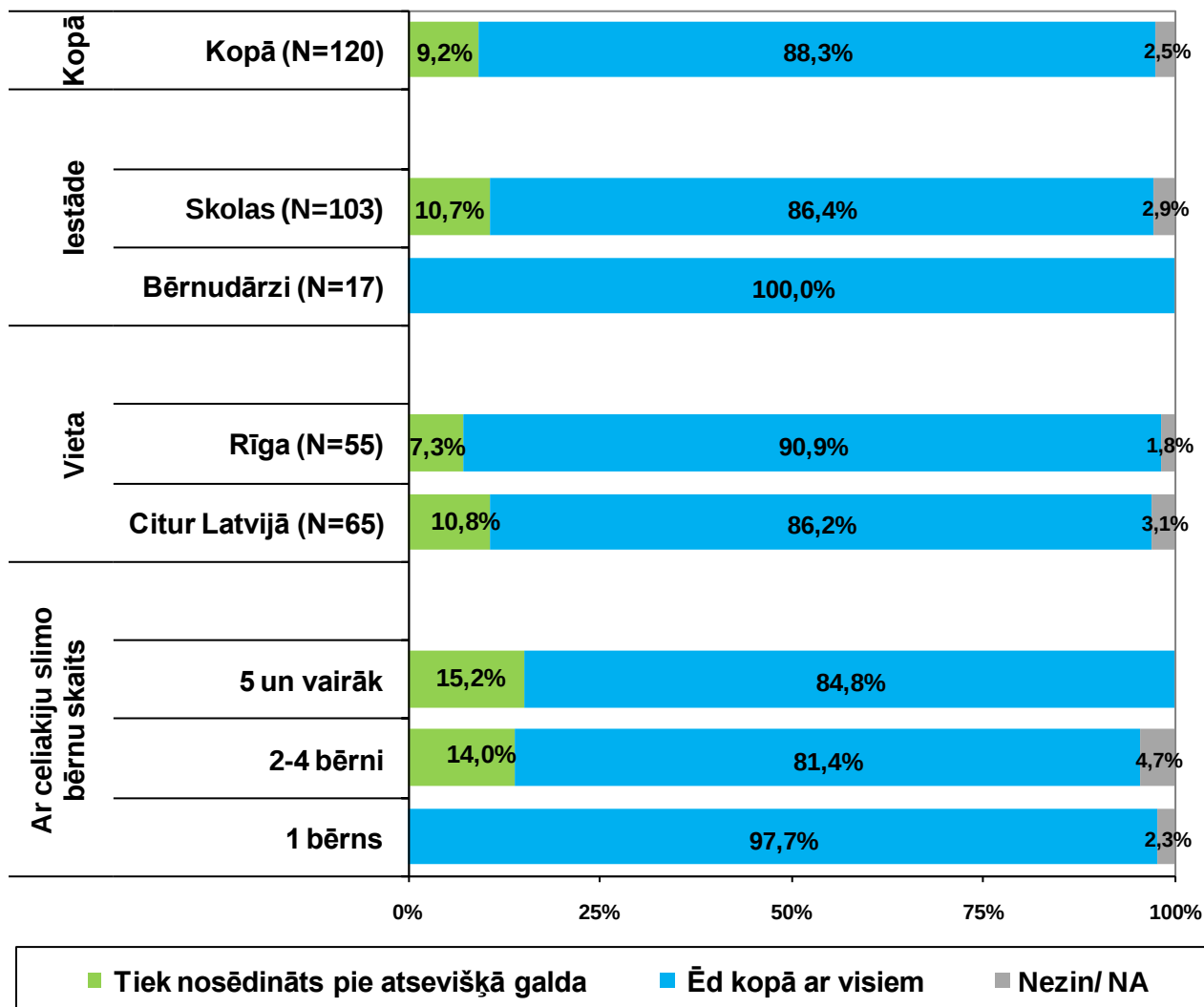
**Vai bērns ar celiakiju tiek nosēdināts pie atsevišķā
galda, vai viņš/-a ēd kopā ar visiem?**
(Izglītības iestādes, kurās mācās bērni ar celiakiju; N=120)

Dominējošā daļā (88,3%) izglītības iestāžu bērni ar celiakijas diagnozi maltīti ietur kopā ar citiem bērniem. Atsevišķās skolās, kur ir vairāki bērni ar celiakiju, viņiem tiek nodrošināts atsevišķs galds.

Vai bērns ar celiakiju tiek nosēdināts pie atsevišķā galda, vai viņš/-a ēd kopā ar visiem?
(Izglītības iestādes, kurās mācās bērni ar celiakiju; N=120)

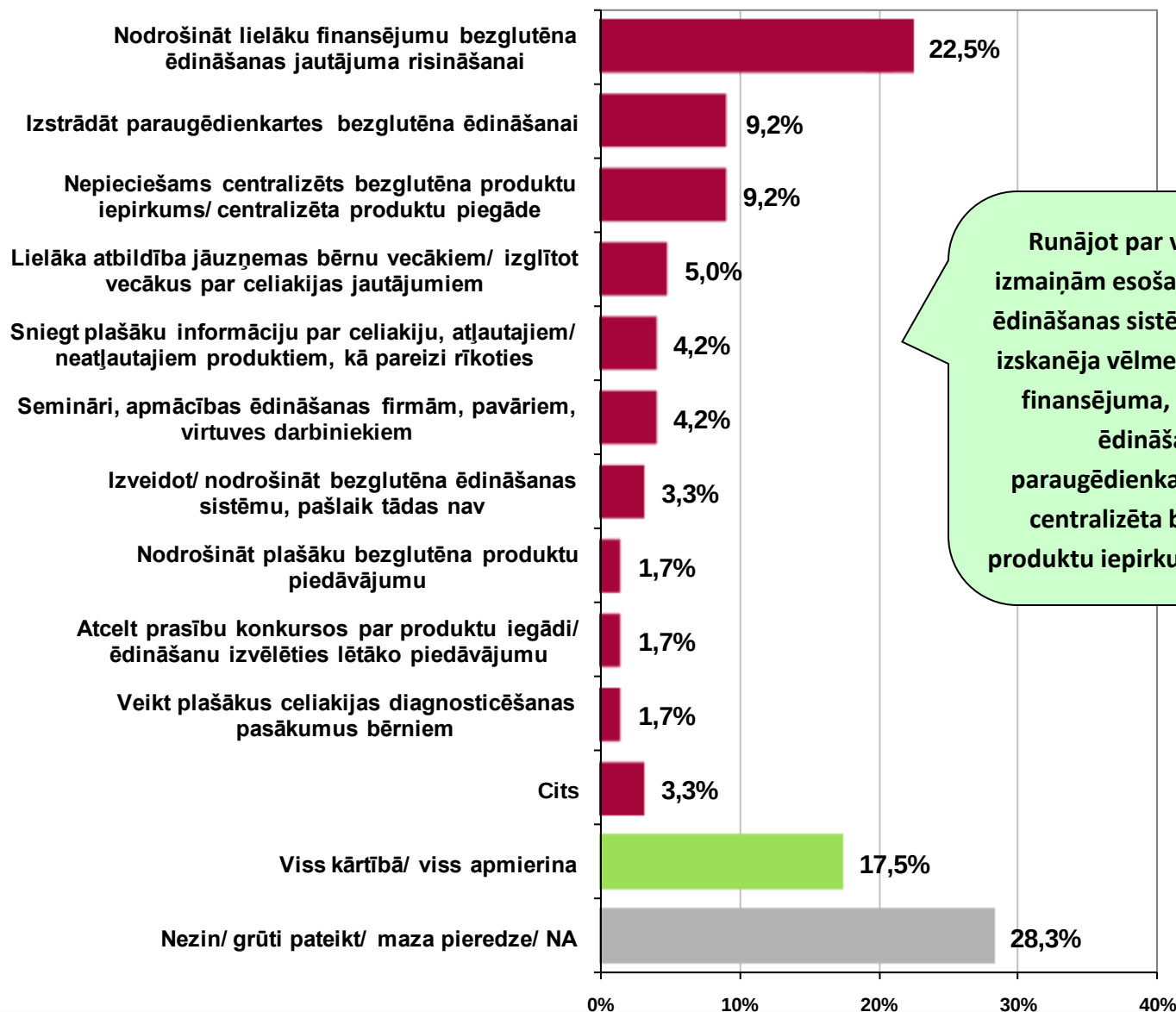

10. Nepieciešamās izmaiņas esošajā bezglutēna ēdināšanas sistēmā

Ko, Jūsaprāt, vajadzētu mainīt esošajā bezglutēna ēdināšanas sistēmā?

(Izglītības iestādes, kurās mācās bērni ar celiakiju; N=120)

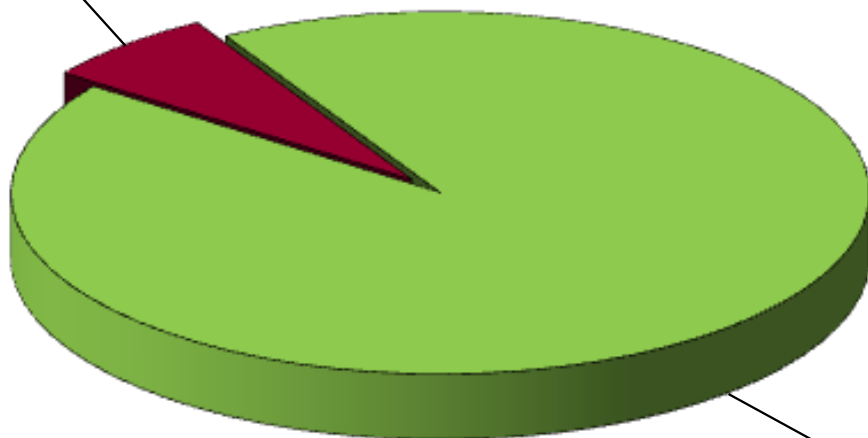
*11. Izglītības iestāžu mācību personāla
informētība par situācijām, kurās
bērni ar celiakiju nedrīkst piedalīties*

Vai izglītības iestādes medmāsa ir informējusi ar celiakiju slimo bērnu klases audzinātājus, darbmācības/ mājturības skolotājus par to, ka situācijās, kurās ir saskare ar miltiem/ miltu ēdieniem bērns ar celiakiju nedrīkst piedalīties?

(Izglītības iestādes, kurās mācās bērni ar celiakiju; N=120)

Nē
6,7%

Jā
93,3%

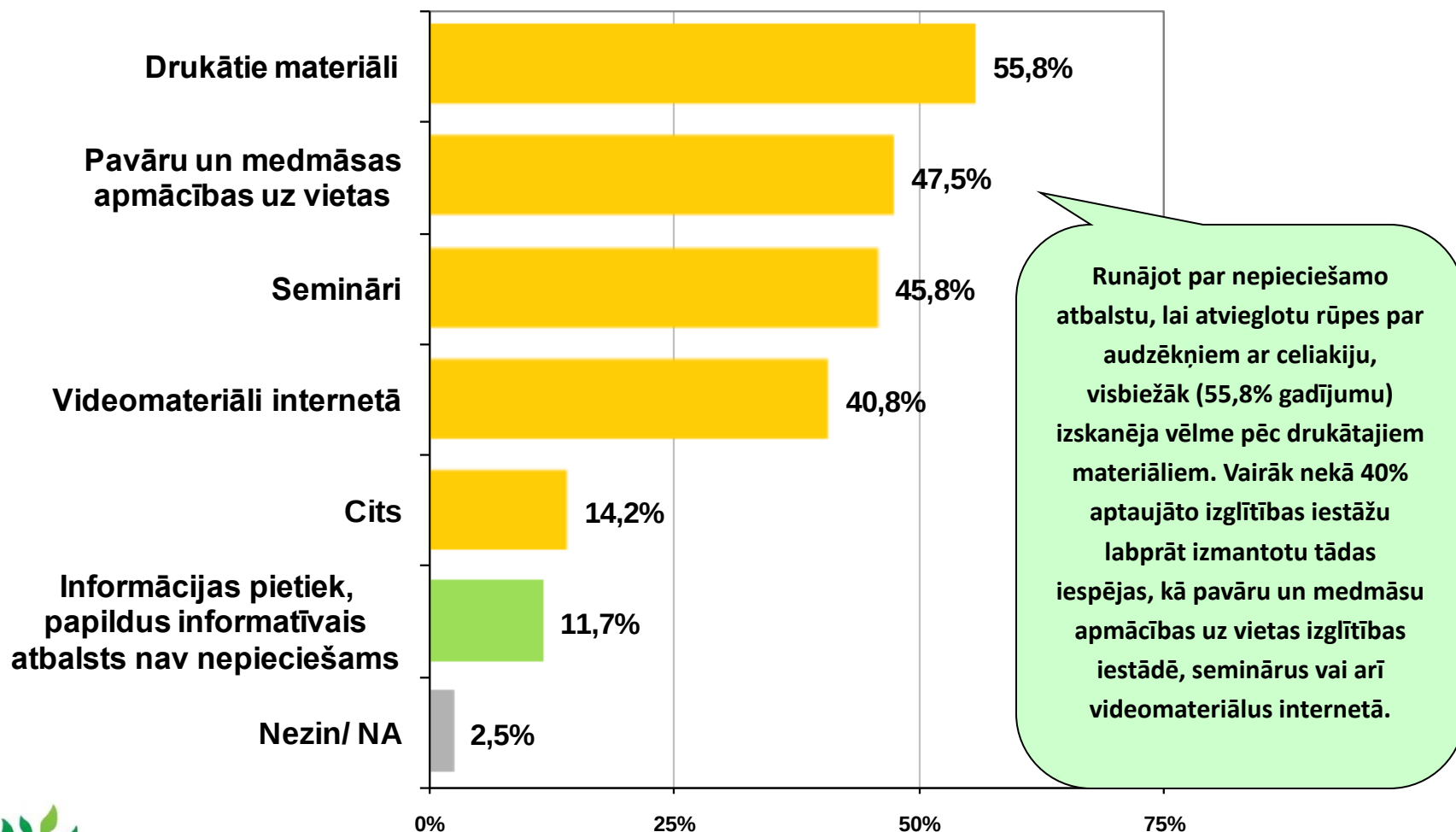
Gandrīz visās izglītības iestādēs medmāsa ir informējusi ar celiakiju slimo bērnu klases audzinātājus, darbmācības/ mājturības skolotājus par to, ka situācijās, kurās ir saskare ar miltiem/ miltu ēdieniem (piemēram, ekskursijas uz konditorejas fabrikām un citām aktivitātēm, kur būs kopīgi jāēd; mājturības nodarbības, kad tiek izmantoti milti) bērns ar celiakiju nedrīkst piedalīties.

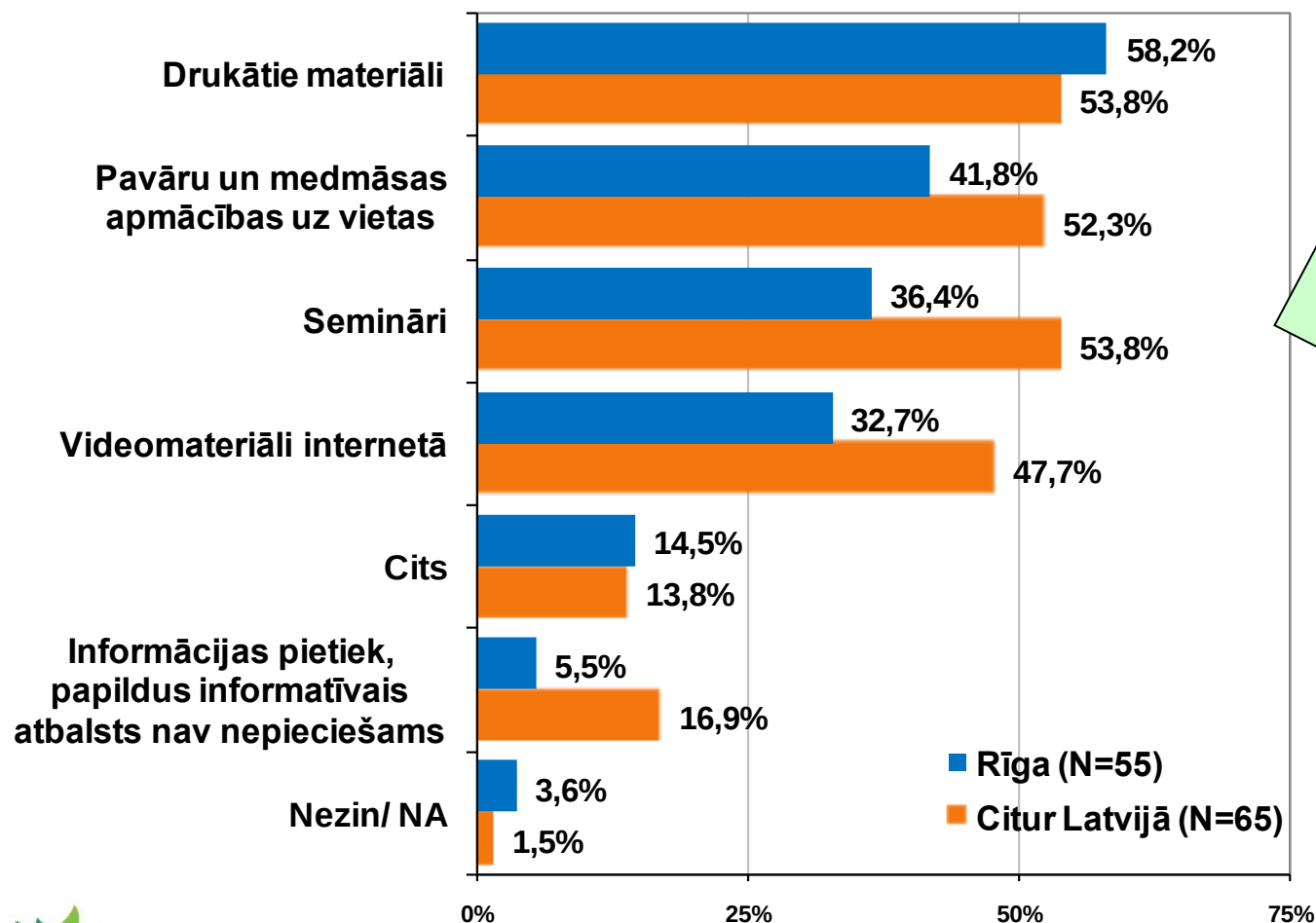
*12. Nepieciešamais atbalsts izglītības
iestādēm, lai atvieglotu rūpes par
bērniem ar celiakijas diagnozi*

Kāds atbalsts Jums būtu nepieciešams, lai atvieglotu rūpes par bērniem ar celiakiju Jūsu iestādē?
(Izglītības iestādes, kurās mācās bērni ar celiakiju; N=120)

Kāds atbalsts Jums būtu nepieciešams, lai atvieglotu rūpes par bērniem ar celiakiju Jūsu iestādē?
(Izglītības iestādes, kurās mācās bērni ar celiakiju; N=120)

Izglītības iestādes ārpus Rīgas biežāk pauda interesi par tādām iespējām, kā pavāru un medmāsu apmācības uz vietas izglītības iestādē, semināri vai arī videomateriāli internetā.

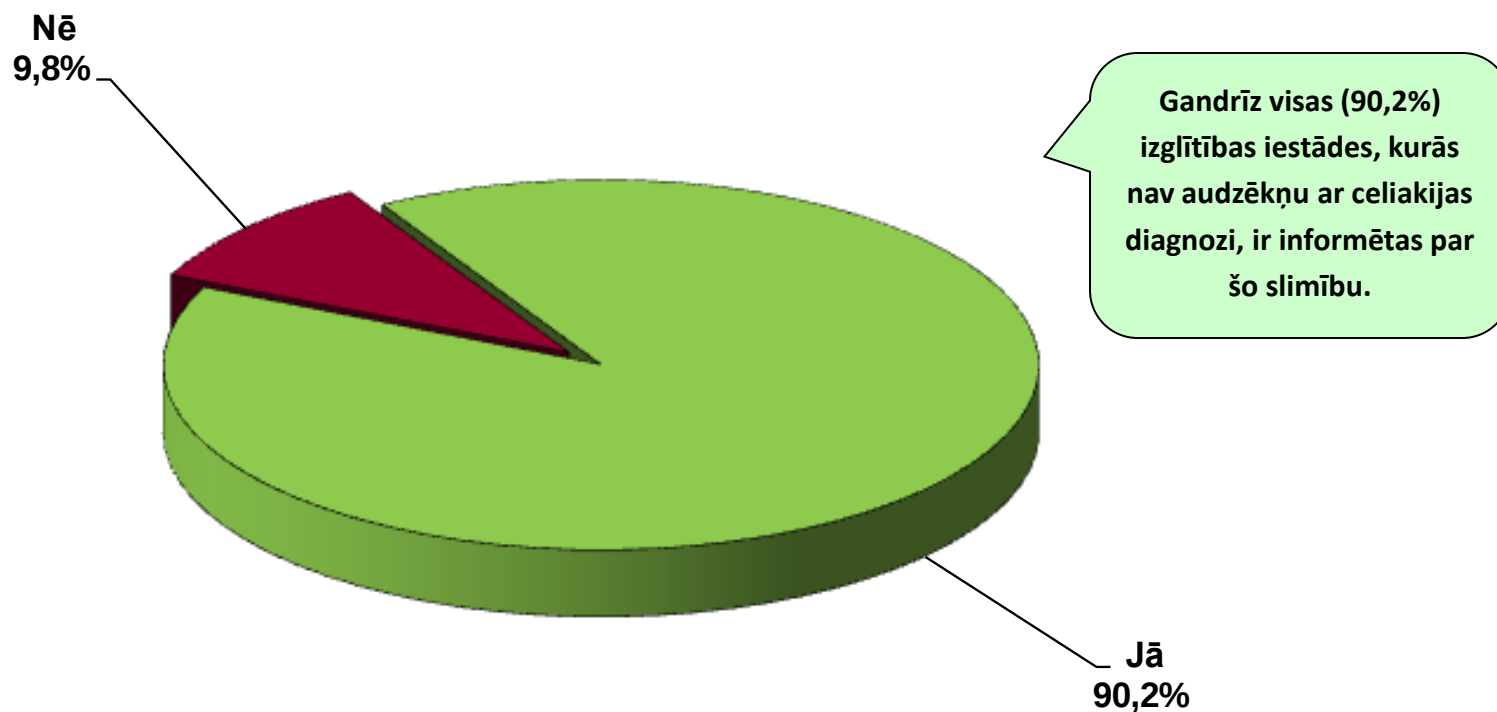

*13. Izpratne par celiakiju izglītības
iestādēs, kurās nav bērnu ar celiakijas
diagnozi*

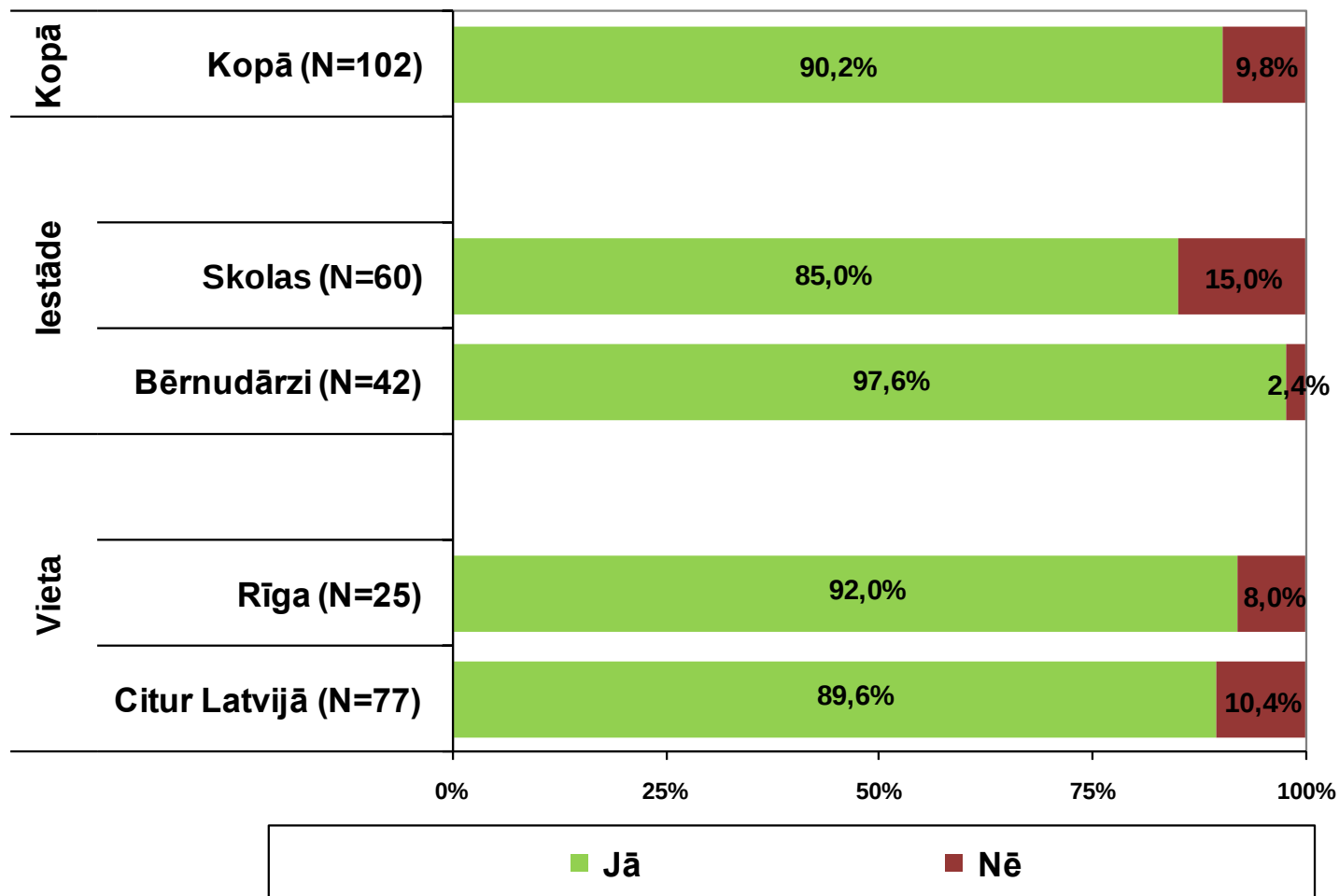

Vai jūs zināt, kas ir celiakija?

(Izglītības iestādes, kurās nav bērnu ar celiakiju; N=102)

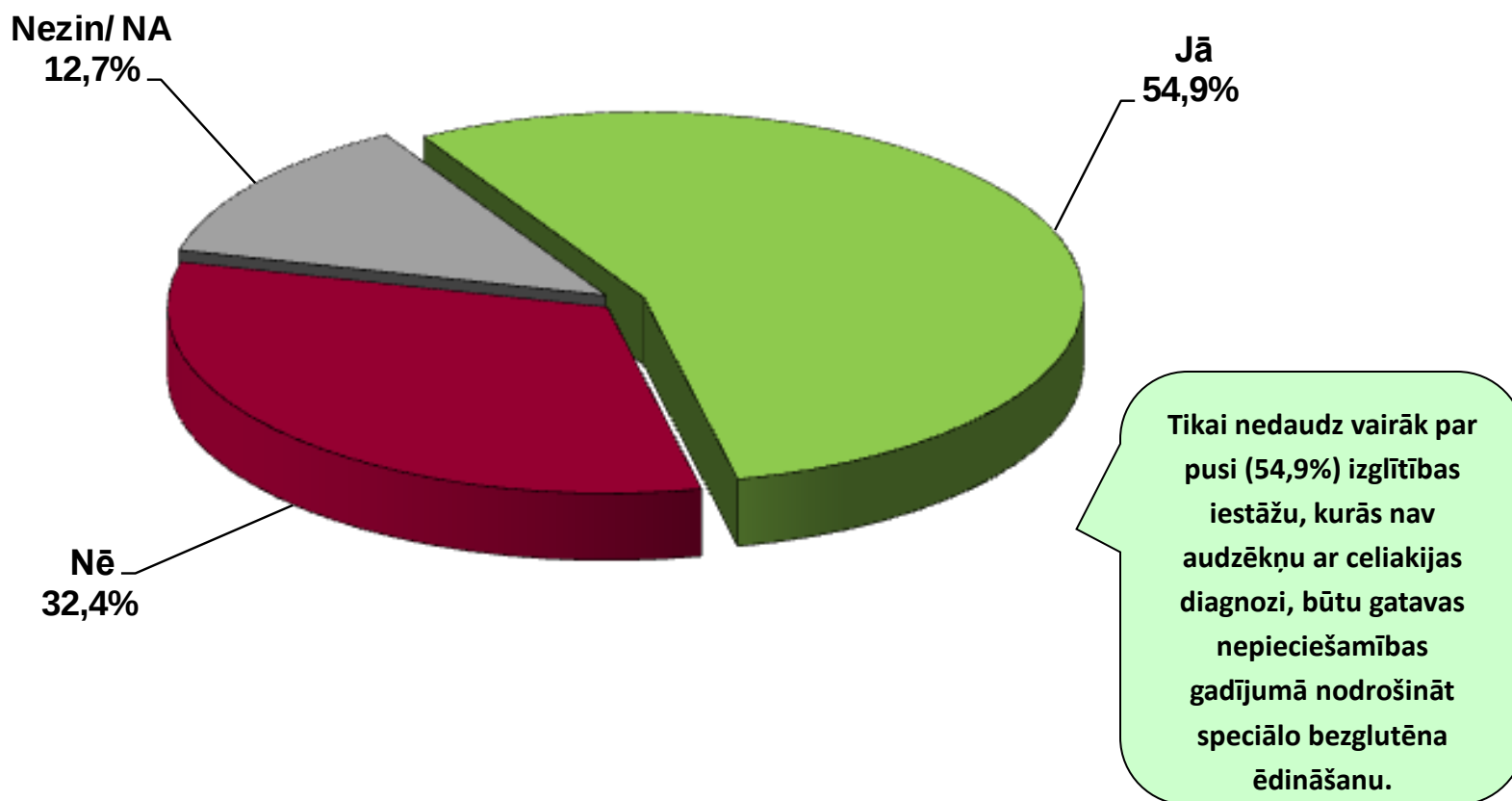
Vai jūs zināt, kas ir celiakija? (Izglītības iestādes, kurās nav bērnu ar celiakiju; N=102)

*14. Bezglutēna ēdināšanas nodrošināšanas
iespējas izglītības iestādēs, kurās nav bērnu
ar celiakijas diagnozi*

**Vai jūsu iestāde būtu gatava nodrošināt speciālo
ēdināšanu bērnam ar celiakijas diagnozi?**
(Izglītības iestādes, kurās nav bērnu ar celiakiju; N=102)

Vai jūsu iestāde būtu gatava nodrošināt speciālo ēdināšanu bērnam ar celiakijas diagnozi?
(Izglītības iestādes, kurās nav bērnu ar celiakiju; N=102)

